

Ο **Γκούσταβ Μάλερ (1860-1911)** υπήρξε γόνος γερμανόφωνης οικογένειας Εβραίων Ασκενάζι. Γεννήθηκε στη Βοημία και σε μικρή ηλικία μετακόμισε οικογενειακώς στη Μοραβία. Το μεγάλο του παράπονο ήταν πως έζησε μια ζωή ως «τρεις άπατρις», σύμφωνα με δική του έκφραση. Ήταν ένας Βοημός στην Αυστρία, ένας Αυστριακός στη Γερμανία και ένας Εβραίος σε όλον τον υπόλοιπο κόσμο.

Υπήρξε ένας από τους κορυφαίους μαέστρους όλων των εποχών και παράλληλα ένας σπουδαίος συνθέτης, αν και η αναγνώρισή του ως συνθέτη άργησε, αφού η μουσική του προκαλούσε τεράστιες διχονομίες στους κριτικούς και το κοινό της εποχής, δημιουργώντας είτε ορκισμένους εχθρούς είτε φανατικούς φίλους, τίποτα ενδιάμεσο. **Ίσως η αιτία να ήταν οι φιλοσοφικές αναζητήσεις και οι έντονες υπαρξιακές αγωνίες που εξέφραζε μέσω των συνθέσεών του, ίσως να ήταν η ικανότητά του να απογυμνώνει την ψυχή και να φέρνει στην επιφάνεια τους πλέον μύχιους φόβους του ανθρώπου χωρίς συγκαλύψεις και ωραιοποιήσεις είτε οι ασυνήθιστα πυκνές ενορχηστρώσεις του.** Πιθανότατα να έφταιγε απλά το γεγονός πως επρόκειτο για κάτι **νέο** και αντιμετωπίστηκε αρχικά με την απαραίτητη δυστυχώς καχυποψία που ισχύει γενικά για κάθε τι καινοτόμο.

Η τεράστια φιλολογική παιδεία του, σε συνδυασμό με τη στάση του για τη ζωή, τον θάνατο και τον έρωτα, οι μεταφυσικές και θρησκευτικές του ανησυχίες καθώς και οι προσωπικές ψυχολογικού τύπου ανασφάλειες, δημιουργούν μια εκρηκτική προσωπικότητα, ένα κράμα παιδικής αλλά ταυτόχρονα και πολύ ώριμης στάσης προς τα ανθρώπινα πράγματα και τις γύρω καταστάσεις, η οποία για να εκφραστεί πλήρως, χρειάζεται κάτι πολύ περισσότερο από τους ίδιους τους φθόγγους και τις αξίες: ποιοτικός και φιλοσοφικός λόγος, εικόνες και σύμβολα μετασηματίζονται σε μουσική, πλήρως αφομοιωμένα, περιγράφοντας τόσο τις **διάφορες εκφάνσεις της ζωής** όσο και του **θανάτου** και ίσως της **μετά-θάνατο ζωής**.

Σήμερα πανθομολογείται πως πρόκειται για έναν από τους πλέον σημαντικούς εκπροσώπους του **ύστερου ρομαντισμού** και έναν καινοτόμο που άνοιξε νέους δρόμους στη μουσική, αποτελώντας μία γέφυρα μετάβασης της μουσικής από το παρελθόν στο μέλλον. Οι δέκα συμφωνίες του είναι τα σημαντικότερα έργα του και αποτελούν μνημεία καλλιτεχνικής αρτιότητας. Γνήσιος εκπρόσωπος του ρομαντισμού στη μουσική, στη μουσική του δημιουργία εξαίρονται στον υπέρτατο βαθμό, το ρομαντικό συναίσθημα και η βαθιά λυρική ευαισθησία.

Ο Ρομαντισμός γενικά βρήκε στη δυτική τέχνη μεγάλους πολέμιους, οι οποίοι τον θεώρησαν παρακαμιακό και παθητικό. Η πολεμική αυτή είχε όντως αποτέλεσμα, αν κρίνει κανείς από την τροπή που πήρε η δυτική τέχνη και ιδιαίτερα η μουσική λίγο πριν το γύρισμα του 20ου αιώνα και μετά, κατευθυνόμενη προς τον εξπρεσιονισμό και τον νεοκλασικισμό. Ο Μάλερ όμως έμεινε αλώβητος στη συνείδηση των ευρωπαίων φιλόμουσων και μάλιστα η παρουσία του και η απήχηση του έργου του θεωρούνται πλέον διαχρονικές.

Στη μουσική του, ο Μάλερ προσπάθησε να συμπυκνώσει και να φέρει σε σύνθεση και ισορροπία τους βαθύτερους ανθρώπινους πόθους και οραματισμούς. Υπήρξε άνθρωπος με φιλοσοφική παιδεία, πνευματικά ιδανικά, ιδιαίτερη ευαισθησία, αλλά και προσήλωση στις αιώνιες αξίες, στο όνομα των οποίων, όπως καταγράφει η γυναίκα του Άλμα, περιφρόνησε κάθε τι το ευτελές και αφοσιώθηκε στην αλήθεια με φρόνημα Αγίου. Ήταν Εβραίος που ασπάστηκε τον Χριστιανισμό, του οποίου τις αρχές και τη διδασκαλία ακολούθησε με συνέπεια. Δεν έμεινε όμως εκεί. Θέλησε να βυθιστεί στον χριστιανικό μυστικισμό, αναζητώντας την **ουσία της ανθρώπινης ελευθερίας** και τις βαθύτερες παραινέσεις των χριστιανικών επιταγών προς μία **πορεία υψηλής πνευματικότητας**.

Ο Μάλερ διατήρησε τον ρομαντικό θαυμασμό προς την φύση, αναζήτησε όμως τους βαθύτερους λόγους του, κάτι που είχαν επιχειρήσει και άλλοι ρομαντικοί συνθέτες, όπως ο Βάγκνερ, ο οποίος είδε τον κόσμο ως σύμβολο που συγχρόνως κρύβει και αποκαλύπτει μία βαθύτερη πραγματικότητα. Αυτήν την αδυναμία προσέγγισης επισημαίνουν οι ιστορικοί της τέχνης ως αιτία για μία βύθιση των ρομαντικών καλλιτεχνών σε μία στείρα ονειροπόληση. Στον πειρασμό αυτό όμως ο Μάλερ δεν υπέκυψε, διότι, στην τάση αυτή για αρπαγή από τα μεγάλα και αιώνια, προσάρτησε τη σοφία του από τα προσωπικά του βάσανα. **Ο Μάλερ κατάφερε να μην αποστρέψει το βλέμμα από την τραγικότητα της ζωής, αλλά να την αντιμετωπίσει με την τέχνη του, κρατώντας το βλέμμα ψηλά αλλά συγχρόνως πατώντας στέρεα στη γη.** Ήταν πια φανερό κατά την περίοδο που ζούσε πως η βαθιά αναζήτηση πνευματικών καταστάσεων στο χώρο του συνειδητού δεν χωρούσε πια στους νόμους της τονικής μουσικής. Αν και παρέμεινε πιστός στην μουσική παράδοση που παρέλαβε, είναι φανερό πως η μουσική του προετοιμάζει αισθητικά τον ακροατή για την περίοδο της ατονικότητας.

Στη μουσική του συνυπάρχει ο **πόθος της αιωνιότητας** με την **αγωνία του θανάτου** και η **ωριμότητα του πόνου**, που κυρίως του προκάλεσε ο θάνατος της μεγαλύτερης κόρης του, με την **παιδική αθωότητα** και την **αγνότητα ενατένισης του κόσμου**.

Μία γνωριμία με το έργο του Γκούσταβ Μάλερ επιφυλάσσει στον ακροατή την **βαθιά αισθητική ηδονή** από την επαφή με την **δυτική συμφωνική μουσική** στο **απόγειό** της. Αν μάλιστα θελήσει να εμβαθύνει στην ψυχολογία και την κοσμοθεωρία που κρύβεται πίσω από αυτόν τον υπέροχο ήχο, μέσω επιπλέον αναλύσεως και πληροφοριών, είναι βέβαιο πως θα προσδώσει στην εμπειρία αυτή πολύ μεγαλύτερο βάθος και ένταση. Αν, τέλος, ο ακροατής αυτός επιθυμήσει να κατατάξει τον μεγάλο αυτόν δημιουργό στις μεγάλες μορφές της ευρωπαϊκής πνευματικότητας, θα συγκλονιστεί με την **συναίσθηση της τραγωδίας** που βιώνει ο **δυτικός ανθρωποκεντρικός άνθρωπος** που όμως, μέσω ενός άλλου δρόμου, **χτυπά την πόρτα της ανατολικής πνευματικής εμπειρίας**. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε, πως, κατά την περίοδο αυτή της αυγής του 20^{ου} αιώνα, ανοίγονται όχι μόνον εμπορικοί αλλά και πνευματικοί δίαυλοι με τον κόσμο της Άπω Ανατολής.

Απαραίτητη προϋπόθεση όμως για να γίνει κατανοητή από τον ακροατή αυτή η **πνευματική διάσταση των πραγμάτων** είναι η υιοθέτηση της συνθετικής ματιάς που θέλει να βλέπει την κάθε καλλιτεχνική δημιουργία ως **αγωνιώδη αναζήτηση της γαλήνης** που παραμένει κοινός πόθος και πανανθρώπινο αίτημα από πάντοτε και για πάντα.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://mahlerfoundation.org/>

<https://gustavmahler.com/>

<http://www.musicweb-international.com/Mahler/index.html>

<https://thelistenersclub.com/?s=Mahler>

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2898464/theFile>

<https://www.kathimerini.gr/culture/396799/o-synthetis-toy-pepromenoy-kai-tis-esoterikis-exorias/>

<https://www.pemptousia.gr/2020/07/277744/>

https://www.musicale.gr/maestroi/mitropoulos_index.html